

Sygn. akt I AGa 117/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 października 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Beata Wojtasiak (spr.)
Sędziowie	:	SA Elżbieta Borowska SA Jarosław Marek Kamiński
Protokolant	:	Izabela Lach

po rozpoznaniu w dniu 12 października 2018 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) w W.

przeciwko **K. P.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie

z dnia 29 stycznia 2018 r. sygn. akt V GC 220/17

I. **oddala apelację;**

II. **zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 8.100 złotych tytułem zwrotu kosztów instancji odwoławczej.**

(...)

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 stycznia 2018 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie zasądził od K. P. na rzecz (...) w W. kwotę 498.698,96 zł, w tym 200.673,36 zł tytułem niespłaconych odsetek umownych, z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanego do wartości przysługującego mu prawa użytkowania wieczystego nieruchomości gruntowej położonej w R. wraz z prawem odrębnej własności budynku posadowionego na tej nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w Giżycku prowadzi księgę wieczystą o numerze (...), oraz z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanego w zakresie należności ubocznych w kwocie 200.673,36 zł do wysokości sumy maksymalnej ujawnionej w tej księdze hipoteki

umownej kaucyjnej, to jest do kwoty 204.325 zł; zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 35.752 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym 10.800 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Orzeczenie to zostało wydane w oparciu o następujące ustalenia faktyczne.

W dniu 6 marca 2009 r. K. P. prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...) z B. K. P.” z siedzibą w R., zawarł z(...)w W. (obecnie: (...) S.A. w W.) umowę pożyczki dla klientów instytucjonalnych numer (...). W celu zabezpieczenia spłaty, pożyczkobiorca ustanowił na rzecz Banku hipoteki umowne: zwykłą w kwocie 406.650 zł i kaucyjną do kwoty 204.325 zł - na użytkowaniu wieczystym nieruchomości gruntowej położonej w R. wraz z prawem odrębnej własności budynku posadowionego na nieruchomości (KW nr (...)).

W dniu 10 sierpnia 2012 r. (...) S.A. w W. wystawił przeciwko K. P. bankowy tytuł egzekucyjny nr (...), z którego wynikało, że wysokość zobowiązania dłużnika z umowy pożyczki, na dzień wystawienia tytułu, wynosiła łącznie 363.673,37 zł (324.242 zł - wymagalny kapitał i 37.887,31 zł - odsetki od należności głównej naliczonych za okres od 31 lipca 2011 r. do 8 sierpnia 2012 r.). Sąd Rejonowy w Giżycku postanowieniem z 21 sierpnia 2012 r. nadał klauzulę wykonalności w/w bankowemu tytułowi egzekucyjnemu (sygn. akt I Co 1203/12).

Na podstawie umowy sprzedaży wierzytelności z dnia 23 marca 2017 r. (...) w W. nabył od (...) S.A. w W., m.in. wierzytelności wynikające z umowy nr (...).

W związku z tym Sąd Rejonowy w Giżycku w księdze wieczystej nr (...), w miejsce (...) S.A. wpisał jako wierzyciela (...) w W..

W tak ustalonym stanie faktycznym, Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że powództwo należało uwzględnić.

Wskazał, że przepis art. 65 ust. 1 ustawy o księgach wieczystych i hipotece przyznaje wierzycielowi hipotecznemu uprawnienie do wytoczenia przeciwko dłużnikowi hipotecznemu powództwa o świadczenie, celem umożliwienia prowadzenia egzekucji z obciążonej nieruchomości. W takiej sprawie odpowiedzialność pozwanego jest ograniczona tylko do nieruchomości, na które ustanowiona jest hipoteka.

Dodał, że w okolicznościach niniejszej sprawy sytuacja procesowa powoda jest ułatwiona, gdyż jako wierzyciel hipoteczny korzystał z domniemania z art. 3 u.k.w.h. Domniemanie to rozciąga się także na wierzytelność zabezpieczoną hipoteką, co sprawia, że wpis hipoteki jest w takim przypadku dla wierzyciela hipotecznego dostateczną legitymacją procesową i przesłanką potwierdzającą zasadność dochodzonego roszczenia. Nadto w niniejszej sprawie istnienie i rozmiar wierzytelności powoda zostały potwierdzone załączonymi do pozwu dokumentem w postaci bankowego tytułu egzekucyjnym nr (...), zaopatrzonego w sądową klauzulę wykonalności.

Zdaniem Sądu Okręgowego, pozwany pomimo ciężącego na nim obowiązku (art. 3 k.p.c. i art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c.) nie obalił wyżej wymienionych domniemań procesowych i nie zakwestionował skutecznie zasadności dochodzonego pozwem roszczenia.

Sąd zwrócił przy tym uwagę, że wprawdzie Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 15 marca 2011 r., P 7/09 (OTK-A 2011/2/12) stwierdził niekonstytucyjność art. 95 ust. 1 ustawy Prawo bankowe w zakresie, w jakim nadaje moc prawną dokumentu urzędowego księgom rachunkowym i wyciągom z ksiąg rachunkowych banku w odniesieniu do praw i obowiązków wynikających z czynności bankowych w postępowaniu cywilnym prowadzonym wobec konsumenta, co jednak nie zmienia faktu, że tego rodzaju dowody nadal mają charakter, co najmniej dokumentu prywatnego.

W związku z tym zauważył, że w sprawie bezspornym było, iż przedłożony przez powoda bankowy tytuł egzekucyjny nr (...) z dnia 10 sierpnia 2012 r. został prawidłowo wystawiony przez pierwotnego wierzyciela pozwanego ((...) S.A.), dzięki czemu możliwe było nadanie mu sądowej klauzuli wykonalności (postanowieniem Sądu Rejonowego w Giżycku z dnia 21 sierpnia 2012 r., I Co 1203/12). Dodatkowo koresponduje on z treścią umowy pożyczki nr (...) z dnia 6 marca

2009 r., jak również składanymi przez pozwanego oświadczeniami o ustanowieniu hipotek, historią zadłużenia jego rachunku i odpisami księgi wieczystej nr (...), w której ujawniono ustanowione na rzecz powoda hipoteki.

Sąd I instancji zwrócił uwagę, że pozwany w żaden sposób nie zakwestionował wiarygodności tych dowodów. Wprawdzie kwestionował istnienie wierzytelności oraz jej wymagalność, ale na poparcie swoich twierdzeń nie dostarczał żadnych choćby pośrednich dowodów na okoliczność wykazania, że umowa zawarta z Bankiem nadal obowiązuje, tudzież że zaległa należność jest spłacana. Zdaniem Sądu nie mógł również zostać uwzględniony podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia, albowiem zgodnie z art. 77 u.k.w.h., dłużnikowi rzeczowemu nie przysługuje zarzut przedawnienia wierzytelności zabezpieczonej hipoteką.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 99 k.p.c.

W apelacji od tego wyroku, pozwany zarzucił Sądowi I instancji naruszenie:

1. art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c. przez błędne przyjęcie, że to na nim spoczywał obowiązek wykazania, że roszczenie strony powodowej nie jest wymagalne;

2. art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 230 k.p.c. przez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i błędne przyjęcie, że długoterminowe zobowiązanie z umowy pożyczki zostało skutecznie wypowiedziane przez pożyczkodawcę, choć do akt sprawy nie został złożony dokument w postaci wypowiedzenia umowy;

3. art. 231 k.p.c. przez uznanie za ustalony fakt przedterminowego rozwiązania umowy pożyczki i powstania wcześniejszej wymagalności całego roszczenia jedynie w oparciu o bankowy tytuł egzekucyjny.

Wnosił o zmianę wyroku przez oddalenie powództwa.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny zaaprobował ustalenia faktyczne Sądu I instancji co do faktu i wielkości zadłużenia pozwanego, a także ocenę tego sądu co do odpowiedzialności finansowej pozwanego względem powoda. Trafnie w szczególności Sąd ten uznał, że w okolicznościach niniejszej sprawy sytuacja procesowa powoda była ułatwiona o tyle, że jako wierzyciel hipoteczny korzystał on z domniemania z art. 3 u.k.w.h. Za sądem tym powtórzyć należy, że domniemanie to rozciąga się także na wierzytelność zabezpieczoną hipoteką, co sprawia, że wpis hipoteki jest w takim przypadku dla wierzyciela hipotecznego dostateczną legitymacją procesową i przesłanką potwierdzającą zasadność dochodzonego roszczenia. Nadto w niniejszej sprawie istnienie i rozmiar wierzytelności powoda zostały potwierdzone załączonymi do pozwu dokumentem w postaci bankowego tytułu egzekucyjnym nr (...), zaopatrzonego w sądową klauzulę wykonalności.

Oceniając zarzuty podniesione w apelacji pozwanego należało wyjść od przypomnienia, że w postępowaniu cywilnym zadaniem sądu jest zbadanie, czy w ramach prawa materialnego, stanowiącego podstawę rozstrzygnięcia o żądaniu powoda, strony udowodniły fakty, z których każda z nich wywodzi skutki prawne dla niej korzystne. Wymaga to przedstawienia przez każdą ze stron twierdzeń, co do istnienia bądź nieistnienia określonych faktów oraz udowodnienia tych twierdzeń. Wyrażenie wątpliwości do prawdziwości twierdzeń strony przeciwnej, względnie, co do prawdopodobieństwa zaistnienia innych jeszcze okoliczności faktycznych niż wskazane przez stronę przeciwną, bez jednoczesnego ich wykazania przy pomocy powołanych przez siebie dowodów lub udowodnienia braku wiarygodności dowodów przeprowadzonych przez drugą stronę (art. 6 k.c., art. 232 k.p.c.), nie spełnia wymogu udowodnienia własnych twierdzeń. Nieudowodnienie tych twierdzeń powoduje, że sąd władny jest przyjąć, iż fakty wskazywane przez stronę jako prawdopodobne w okolicznościach konkretnej sprawy nie miały miejsca.

Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na obu stronach procesu (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.), spoczywa na tej stronie, która z tych faktów wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.). Sąd wniosek, iż powód musi udowodnić fakty tworzące jego prawo, a pozwany fakty, które przeszkodziły powstaniu prawa lub je zniweczyły.

W niniejszej sprawie strona powodowa, która domagała się zasądzenia kwoty 498.698,96 zł, na którą składały się: 298.025,60 zł z tytułu niespłaconego kapitału i 200.673,36 zł z tytułu niespłaconych odsetek umownych, celem udowodnienia zasadności dochodzonego pozwem roszczenia przedłożyła szereg dokumentów, w szczególności: umowę pożyczki nr (...), odpis zupełny z księgi wieczystej nieruchomości, na której zostały ustanowione hipoteki zabezpieczające spłatę pożyczki, bankowy tytuł egzekucyjny nr (...) oraz postanowienie Sądu Rejonowego w Giżycku z dnia 21 sierpnia 2012 r. o nadaniu klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu. Dokumenty te zawierały wszystkie dane niezbędne do zidentyfikowania osoby wierzyciela (K. P.), jak również wierzytelności dochodzonej w niniejszej procesie, jako tej samej, która była objęta umową pożyczki zawartą przez pozwanego z (...) S.A. Pozwalały również na wykazanie wysokości tej wierzytelności.

W tym miejscu nadmienić należy, że przy ocenie w/w dokumentów należało mieć na uwadze, że zgodnie z art. 194 ust. 2 ustawy z dnia 27 maja 2014 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi wyciąg z ksiąg rachunkowych funduszu w postępowaniu cywilnym nie ma mocy dokumentu urzędowego, a stanowi tylko dokument prywatny. Stosownie zaś do art. 245 k.p.c. dokument prywatny stanowi jedynie dowód, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. W konsekwencji wyciąg z ksiąg rachunkowych funduszu sekurytyzacyjnego nie jest dostatecznym dowodem istnienia wierzytelności w wysokości w tym wyciągu wskazanej, a tylko dowodem, że w księgach rachunkowych funduszu taką wysokość wierzytelności wpisano. Inaczej natomiast traktować należy bankowy tytuł egzekucyjny wystawiony przez bank stosownie do uprawnienia, które było przyznane bankom w nieobowiązującym już przepisie art. 96 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe. Wprawdzie tytuł taki był wystawiany na podstawie ksiąg banków lub innych dokumentów związanych z dokonywaniem czynności bankowych, które to księgi i dokumenty zgodnie z przepisem art. 95 ust. 1a powołanej ustawy w postępowaniu cywilnym nie mają mocy dokumentów urzędowych, to jednak z chwilą nadania mu przez sąd klauzuli wykonalności stał się tytułem wykonawczym (art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 25 września 2015 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw - Dz. U. 2015 r. poz. 1854).

W realiach tej konkretnej sprawy klauzula wykonalności została nadana bankowemu tytułowi egzekucyjnemu nr (...), postanowieniem Sądu Rejonowego w Giżycku z dnia 21 sierpnia 2012 r. (sygn. akt I Co 1203/12). Postanowienie sądu o nadaniu klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu korzysta zaś z mocy dokumentu urzędowego (art. 244 k.p.c.), z którym wiąże się domniemanie autentyczności i prawdziwości tego, co zostało w nim urzędowo zaświadczone, a zatem wykonalność bankowego tytułu egzekucyjnego odnośnie wskazanego w nim zobowiązania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2010 r., IV CSK 187/10). Zgodnie zatem z tym przepisem uznać trzeba za udowodnione, że w dacie wystawienia tytułu dług pozwanego w stosunku do banku wynosił kwotę tam wskazaną. Fakty zatem zawarte w treści dołączonego do pozwu bankowego tytułu egzekucyjnego, Sąd Okręgowy miał obowiązek uznać za ustalone i to na pozwanym ciążył obowiązek wykazania, że treść tego dokumentu nie jest zgodna z prawdziwym stanem rzeczy (art. 252 k.p.c.). Pozwany rzecz jasna mógł w tym celu posługiwać się wszelkimi środkami dowodowymi, ale zarówno przed Sądem pierwszej instancji, jak i na potrzeby apelacji, ograniczył się do zwykłego zaprzeczenia.

Zważywszy nawet na to, że Sąd pierwszej instancji oceniał b.t.e. jako dokument prywatny, zauważyć należy, że dokument prywatny, może również stanowić dostateczny dowód istnienia roszczenia i jego wysokości. Należy jedynie mieć na względzie, że moc dowodowa dokumentu prywatnego jest słabsza, niż dokumentu urzędowego, ponieważ nie korzysta on z domniemania, że jego treść jest zgodna ze stanem rzeczywistym. Jego przydatność dla wykazania określonej okoliczności powinna być oceniana w granicach zakreślonych przepisem art. 233 § 1 k.p.c. przy uwzględnieniu całokształtu zebranego w sprawie materiału. Obowiązkowi temu Sąd Okręgowy również nie uchybił, dokonując oceny wszelkich zaoferowanych mu przez strony dowodów.

Nadmienić przy tym należy, że o tym, jaki zakres w danej sprawie przybierze postępowanie dowodowe, decyduje w pierwszej kolejności strona pozwana oraz sposób, w jaki przeciwstawi się ona dochodzonemu wobec niej roszczeniu powoda. W zależności od tak nakreślonej osi sporu, każdą ze stron obciąży w odpowiednim zakresie obowiązek wykazania okoliczności faktycznych, z których będzie zamierzała wyprowadzić korzystne dla siebie skutki prawne. Tylko te okoliczności – to jest fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie – będą mogły stać się przedmiotem dowodu w rozumieniu art. 227 k.p.c.

Zaprzeczenie prawdziwości dokumentów, w tym nawet prywatnych ale sporządzonych przez podmiot profesjonalnie zajmujący się udzielaniem oraz obsługą pożyczek i kredytów (tj. przez Bank), nie może jednak polegać na samej negacji istnienia lub wysokości długu, jeśli z pozostałych dowodów przedłożonych przez stronę powodową, wynika fakt zawarcia umowy pożyczki, jej wysokość i ustalone przez strony warunki spłaty, a także wykaz i sposób naliczania niespłaconego kapitału i odsetek. Pozwany nie wskazał, jakie konkretnie nieprawidłowości odbierają moc dowodową dokumentom przedłożonym przez powoda. Tymczasem, jako dłużnik, który zaprzecza wymagalności oraz wysokości roszczenia wynikającego z bankowego tytułu egzekucyjnego, zobowiązany był do przedstawienia merytorycznych argumentów na rzecz takiego zarzutu. Takich dowodów pozwany w sprawie nie przedstawił, jak i nie formułował w tym względzie konkretnych twierdzeń faktycznych.

Wbrew wywodom skarżącego, Sąd Okręgowy nie dopuścił się zatem żadnego z zarzucanych mu uchybień, a przeprowadzone rozważania prawne i ich argumentacja zawarta w uzasadnieniu kwestionowanego wyroku zasługują na pełną akceptację i mogą być przyjęte za własne przez Sąd odwoławczy. Z tych wszystkich wskazanych wyżej względów, na podstawie art. 385 k.p.c., oddalono apelację jako bezzasadną.

O kosztach postępowania w instancji odwoławczej orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c. poprzez obciążenie nimi pozwanego, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Kwotę 8.100 zł z tytułu kosztów zastępstwa prawnego strony powodowej ustalono w oparciu o § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tj. Dz.U. z 2018 r. poz. 265)

(...)